Lieta Nr. C12257519
Lietas arhīva Nr. C-0130-21/16
ECLI:LV:DAUT:2021:0806.C12257519.3.S

S P R I E D U M S
LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ
2021. gada 6. augustā, Krāslavā

Daugavpils tiesas
tiesnese G. Kusiņa
ar tiesas sēdes sekretāri I. Plotiņu
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. A/ prasība pret apdrošināšanas akciju sabiedrību "BTA Baltic Insurance Company" par apdrošināšanas atlīdzības par nodarītā mantiskā un nemantiskā kaitējuma piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] Prasītājas /pers. A/ pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Jānis Ābiks iesniedza tiesā prasības pieteikumu un tā grozījumus pret atbildētāju apdrošināšanas akciju sabiedrību "BTA Baltic Insurance Company" par apdrošināšanas atlīdzības par nodarītā mantiskā un nemantiskā kaitējuma piedziņu, lūdzot tiesu piedzīt no AAS "BTA Baltic Insurance Company" par labu /pers. A/ apdrošināšanas atlīdzību par materiālajiem zaudējumiem, kas saistīti ar darbspēju zaudējumu par periodu no 2018. gada janvāra līdz 2019. gada decembrim 22 896,62 *euro*; apdrošināšanas atlīdzību par nemateriālajiem zaudējumiem (morālais kaitējums) 478 872 *euro*; noteikt AAS "BTA Baltic Insurance Company" pienākumu atlīdzināt /pers. A/ zaudējumus, kas saistīti ar mājokļa maiņu to faktiskajā apmērā.

[1.1] Prasība pamatota ar 1971. gada 4. maija Hāgas Konvencijas par ceļu satiksmes negadījumiem piemērojamo likumu 3. pantu, Vācijas ceļu satiksmes likuma 11. pantu, 13. panta pirmo un otro daļu un Vācijas Civilkodeksa 253. panta otro daļu, 843. panta otro, trešo, ceturto daļu, 760. panta otro daļu.

[1.2] Prasības pieteikumā un tā grozījumos norādīts, ka /pers. A/ 2017. gada 12. decembrī cieta ceļu satiksmes negadījumā, kurā guva smagus miesas bojājumus, kas bīstami dzīvībai. Ceļu satiksmes negadījumu izraisījušā transportlīdzekļa VW CRAFTER, reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, vadītāja /pers. B/ civiltiesiskā atbildība negadījuma brīdī bija apdrošināta apdrošināšanas sabiedrībā "Baltikums" (polise Nr. SSRD436773). Par cik AAS "BTA Baltic Insurance Company" ir pārņēmusi AAS "Baltikums" saistības, /pers. A/ pēc ceļu satiksmes negadījuma atbildīgajam apdrošinātājam AAS "BTA Baltic Insurance Company" iesniedza pieteikumu apdrošināšanas atlīdzības par nodarītā mantiskā un nemantiskā kaitējuma piedziņu.

[1.2.1] 2019. gadā /pers. A/ no atbildētājas saņēma apdrošināšanas atlīdzību par sāpēm un garīgajām ciešanām fiziskas traumas dēļ (nemateriālie zaudējumi) kopā 19 228 *euro* (par smagiem miesas bojājumiem 9500 *euro*, par miesas bojājumiem 5320 *euro*, par 2. invaliditātes grupu 1900 *euro*, par atlīdzības apmēra palielinošajiem faktoriem 2508 *euro*), tiek segti aktuālie ārstēšanās izdevumi pilnā apmērā.

[1.2.2] /pers. A/ aprēķinātā un izmaksātā apdrošināšanas atlīdzība par nemateriālajiem zaudējumiem ir nepilnīga, neadekvāti zema un tā nekādā veidā kaut nedaudz nav uzlabojusi viņa dzīves kvalitāti, tieši pretēji šī situācija ir radījusi viņā depresiju un bezcerību nākotnei. /pers. A/ līdz šim brīdim nav saņēmusi apdrošināšanas atlīdzību par zaudējumiem, kas saistīti ar darbspēju zudumu un veselības stāvoklim atbilstošas dzīvesvietas iegādi.

/pers. A/ vēlas saņemt adekvātu atlīdzību (atbilstošu Eiropas Savienības normatīvo aktu prasībām) par iegūto invaliditāti, rehabilitāciju, ciešanām, sāpēm, darba spēju un dzīves kvalitātes zudumu, tāpēc 2019. gada 30. septembrī iesniedza atbildētājai papildu informāciju un pieteikumu par zaudējumu atlīdzināšanu, kurā lūdza veikt apdrošināšanas atlīdzības izmaksu šādā apmērā: par materiālajiem zaudējumiem, kas saistīti ar darbspēju zaudējumu (no 2018. gada janvāra līdz 2019. gada oktobrim), 22692,65 *euro*; par nemateriālajiem zaudējumiem (morālais kaitējums), kas saistīti ar sāpēm un garīgām ciešanām fiziskas traumas, sakropļojuma, invaliditātes dēļ 480 772 *euro* (500 000 – 19 228); par materiālajiem zaudējumiem, kas saistīti ar mājokļa maiņu, atbilstoši iesniegtajam aprēķinam un īpašuma pirkuma un pārdevuma apliecinošiem dokumentiem. Pieprasītās atlīdzības samaksa no atbildētājas nav saņemta, atbildētāja tās izmaksu atteica.

[1.2.3] Pēc prasības celšanas tiesā, ņemot vērā, ka /pers. A/ kopš 2020. gada 31. janvāra ir noteikta 1. invaliditātes grupa, atbildētāja veica pārrēķinu un veica piemaksu par nemateriālajiem zaudējumiem, kas saistīti ar sāpēm un garīgām ciešanām cietušās personas invaliditātes dēļ 1900 *euro* apmērā. Tāpat pēc prasības celšanas tiesā prasītāja ir saņēmusi slimības un invaliditātes pabalstus.

[1.3] /pers. A/ kopš 2016. gada 29. marta strādāja Nīderlandē, uzņēmumā /nosaukums/, kurā veica sezonālu darbu un no darba brīvajā periodā brauca uz Daugavpili, kur dzīvoja viņas ģimene. 2017. gada 12. decembrī, braucot no darba uz mājām pa šoseju, kas atrodas Vācijā, Schwielowsee A 10, Potsdam-Mittelmark, /pers. A/ cieta ceļu satiksmes negadījumā, kuru izraisīja /pers. B/, vadot transportlīdzekli VW CRAFTER, reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/. Ceļu satiksmes negadījumā Latvijā reģistrētais transportlīdzeklis VW CRAFTER, reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, ietriecās Polijā reģistrētajā transportlīdzeklī Iveco Magirus, reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/.

[1.4] Ceļu satiksmes negadījumā cietusī guva smagus miesas bojājumus, kas bīstami dzīvībai un laika posmā no 2017. gada 28. decembra līdz 2018. gada 2. augustam ārstējās stacionārā. Ceļu satiksmes negadījumā /pers. A/ guva šādus miesas bojājumus: trula krūšu kurvja un vēdera trauma ar 2.-6. ribu lūzumiem labajā pusē, 1.-7. ribu lūzumiem kreisajā pusē, kreisās lāpstiņas lūzumu, abu plaušu kontūziju, aknu pārrāvumu, 2. un 3. jostas skriemeļu sānu izaugumu lūzumu labajā pusē, kas sarežģījās ar gaisa iekļūšanu pleiras telpās un hemorāģisko šoku. Minētie miesas bojājumi pēc sava rakstura pieskaitāmi smagiem miesas bojājumiem, kas bīstami cietušās dzīvībai. Sākotnēji /pers. A/ tika noteikts vispārējo darbspēju zudums 60 %-79 % un 2. grupas invaliditāte. Kopš 2020. gada 31. janvāra /pers. A/ ir noteikta 1. grupas invaliditāte.

/pers. A/ pēc ceļu satiksmes negadījuma cieš no trauksmes, ir vērojamas viegli izteiktas depresijas iezīmes, ko viņa galvenokārt izjūt kā prieka zudumu, nogurumu, raizēšanos, miega traucējumus un ļoti izteiktu nemieru. Fiziskā un psiholoģiskā traumatizācija, kas bija saistīta ar dzīvībai būtisku funkciju apdraudējumu, disociāciju avārijas brīdī un panikas lēkmēm, atrodoties slimnīcā, /pers. A/ pašreiz izpaužas kā trauksmes traucējumi, tai skaitā miega traucējumi. /pers. A/ psiholoģisko stāvokli un līdz ar to spēju veikt mātes lomu negatīvi ietekmē ieilgusī krīze, ko nosaka smagas fiziskās veselības problēmas un ciešanas, nespēja kā vienīgajai pelnītājai parūpēties par ģimenes materiālo labklājību un būt drošai par triju bērnu normālu psiholoģisku funkcionēšanu un pamatvajadzību apmierināšanu pašreizējā brīdī un nākotnē.

Ceļu satiksmes negadījumā gūtās traumas uz /pers. A/ dzīves kvalitāti atstāja būtisku ietekmi, jo smago traumu dēļ, /pers. A/ ārstēšana būs nepieciešama visa mūža garumā. Turklāt /pers. A/ gūtā plaušas trauma un vienas plaušas amputācija viņai rada grūtības uzturēties viņas mājvietā – dzīvoklī, kas atrodas 5. stāvā (/adrese/), jo /pers. A/ pa kāpnēm spēj uzkāpt tikai ar ļoti smagu piepūli (vairākkārt atpūšoties kāpjot), turklāt dzīvoklī esošais mitrais gaiss un pelējums viņai rada grūtības elpot un papildu veselības problēmas. Viktorijai ir smagas pakāpes bronhiālā astma.

[1.5] Atbildētāja atteica papildus pieprasītās apdrošināšanas atlīdzības piedziņu, norādot, ka piemērojamais likums šajā gadījumā nosakāms saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlija) par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II) 4. pantu – Latvijas Republikas normatīvie akti.

Prasītāja tam nepiekrīt. Likumus, kuri piemērojami ārpuslīgumiska rakstura civiltiesiskai atbildībai, kas iestājas ceļu satiksmes negadījuma rezultātā, nosaka 1971. gada 4. maija Hāgas Konvencija par ceļu satiksmes negadījumiem piemērojamo likumu, saskaņā ar kuras 3. pantu piemērojamie likumi ir tās valsts iekšējie likumi, kurā satiksmes negadījums noticis. Ņemot vērā, ka ceļu satiksmes negadījums notika Vācijā, ir piemērojami Vācijas likumi. AAS "BTA Baltic Insurance Company" izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības apmēru aprēķināja pamatojoties uz Latvijas Republikas normatīvo aktu noteikumiem, attiecīgi šāds aprēķins un apdrošināšanas atlīdzības apmērs nav atbilstošs normatīvo aktu prasībām.

[1.6] 2020. gada 12. oktobrī prasītājas pārstāvis iesniedza pieteikumu par atteikšanos no prasības daļā, kurā lūdza izbeigt tiesvedību prasības daļā, ar kuru lūgts noteikt AAS "BTA Baltic Insurance Company" pienākumu par labu /pers. A/ ik mēnesi veikt apdrošināšanas atlīdzības izmaksu par zaudējumiem, kas saistīti ar darbspēju zaudējumu 1031,48 *euro* mēnesī.

[2] Atbildētāja iesniedza tiesai rakstveida paskaidrojumu, kur norādīja, ka prasību neatzīst. Lietā nav strīda par to, ka 2017. gada 12. decembrī prasītājai ir nodarīti miesas bojājumi ceļu satiksmes negadījumā, kas notika Vācijā, autoceļa Potsdam – Mittelmark attiecīgajā posmā, kad Latvijas pilsonis /pers. B/, vadot Latvijā reģistrēto transportlīdzekli VW CRAFTER /reģistrācijas numurs/, izraisīja sadarusmi ar transportlīdzekli IVECO MARIGUS ar Polijas reģistrācijas numuru /reģistrācijas numurs/. Prasītāja negadījuma brīdī atradās negadījumu izraisījušajā transportlīdzeklī kā pasažiere. Atbildētājai kā negadījuma izraisītāja atbildības apdrošinātājai saskaņā ar noslēgto apdrošināšanas līgumu ir iestājies pienākums izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību.

Tomēr atbildētāja jau pienācīgi ir izpildījusi savas saistības, izmaksājot prasītājai apdrošināšanas atlīdzību saskaņā ar apdrošināšanas līgumu un piemērojamām tiesību normām.

[2.1] Atbildētāja uzskata, ka piemērojamais likums šajā gadījumā nosakāms saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II) 4. pantu.

Regulas Roma II 4. panta pirmā un otrā daļa nosaka, ka tiesību akti, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām, kuras izriet no neatļautas darbības, ir tās valsts tiesību akti, kurā radies kaitējums, neatkarīgi no tā, kurā valstī iestājies notikums, kas radījis kaitējumu, un neatkarīgi no tā, kurā valstī vai kurās valstīs radušās netiešas minētā notikuma sekas, bet gadījumā, ja gan personai, ko uzskata par atbildīgu, gan personai, kam nodarīts kaitējums, laikā, kad kaitējums radies, pastāvīgā mītnesvieta ir vienā un tajā pašā valstī, piemēro minētās valsts tiesību aktus.

Savukārt minētā panta trešā daļa paredz, ja visi lietas apstākļi skaidri liecina, ka neatļautā darbība ir acīm redzami ciešāk saistīta ar citu valsti, kas nav 1. vai 2. punktā norādītā valsts, piemēro attiecīgās valsts tiesību aktus. Acīm redzami ciešāka saikne ar citu valsti jo īpaši varētu būt balstīta uz jau iepriekš pastāvējušām pušu attiecībām, piemēram, uz līgumu, kas ir cieši saistīts ar attiecīgo neatļauto darbību.

Minētais regulējums nosaka, ka piemērojamas tiesības šajā lietā ir Latvijas tiesības.

Civilprocesa likuma 5. panta trešā daļa paredz, ja attiecīgo tiesību jautājumu regulē Eiropas Savienības tiesību normas, kas ir tieši piemērojamas Latvijā, Latvijas likumu piemēro, ciktāl to pieļauj Eiropas Savienības tiesību normas.

Regulas ir saistošas visiem tiesību subjektiem un ir tieši piemērojamas. Regulas ir saistošas ne tikai dalībvalstīm, bet arī visām šo dalībvalstu fiziskajām un juridiskajām personām.

[2.2] Šajā lietā prasību ceļ Latvijas iedzīvotāja pret Latvijā reģistrēto apdrošināšanas sabiedrību par šīs sabiedrības līgumpartnera – personas, kuras atbildību atbildētāja ir apdrošinājusi, kas arī ir Latvijas iedzīvotājs (nav pārrobežu elementa). Un par pamatu atbildētāja saistībām ir Latvijā noslēgtais apdrošināšanas līgums. Tas, ka ceļu satiksmes negadījums ir noticis Vācijā, nemaina to, ka, ņemot vērā strīdā iesaistīto dalībnieku sastāvu, par kaitējuma nodarīšanas vietu šajā lietā uzskata Latvijas Republiku.

Tas, ka jautājums par ceļu satiksmes negadījuma dalībnieka atbildību par negadījuma izraisīšanu būtu risināms saskaņā ar negadījuma valsts tiesībām, nekādā veidā neietekmē strīdu šajā lietā, jo strīds lietā nav par atbildību par negadījuma izraisīšanu – šis jautājums ir skaidrs – bet gan par zaudējumu apmēru, kas atbildīgajai personai jāatlīdzina.

Ņemot vērā minēto, zaudējumu apmēra noteikšanai šajā lietā, kas ir atlīdzināmi ar apdrošināšanas atlīdzību jāpiemēro Latvijas tiesības. Saskaņā ar Latvijas tiesībām zaudējumu sastāva noteikšanai piemērojams Civillikuma vispārējais regulējums.

Apdrošināšanas atlīdzība civiltiesiskās atbildības apdrošināšanā var tikt izmaksāta tikai zaudējumu atlīdzināšanai. Apdrošināšanas atlīdzības apmēra noteikšanai ir piemērojams Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likums. Saskaņā ar šī likuma 19. panta trešo daļu apdrošināšanas atlīdzības apmēru un aprēķināšanas kārtību par personai nodarītajiem materiālajiem un nemateriālajiem zaudējumiem nosaka Ministru kabinets, kurš ir pieņēmis no 2014. gada 11. jūlija spēkā esošos

noteikumus Nr. 340 "Noteikumi par apdrošināšanas atlīdzības apmēru un aprēķināšanas kārtību par personai nodarītajiem nemateriālajiem zaudējumiem".

[2.3] Prasītāja pieprasa no atbildētājas papildus atlīdzinātajiem zaudējumiem maksāt tādas naudas summas, kuras par zaudējumiem nevar tikt atzītas.

[2.3.1] Pretendējot uz zaudējumiem par darbspēju zaudējumu, prasītāja norāda, ka viņas vidējā izpeļņa 2016. un 2017. gadā līdz negadījuma brīdim bija 1031,48 *euro*. Zaudējumu aprēķinā tiek izmantota atlīdzība bruto, ko darbinieks nekad nesaņem uz rokas un līdz ar to zaudējumus var veidot tikai alga pēc visiem atskaitījumiem, ko reāli darbinieks saņemtu.

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 22. panta pirmajā daļā ir paredzēts, ka zaudējumi sakarā ar cietušās personas darbspēju zaudējumu ir ienākumu starpība, ko nosaka, no šā likuma 21. panta otrajā daļā noteiktajā kārtībā aprēķinātajiem nesaņemtajiem ienākumiem atskaitot saņemtos darba ienākumus (ja tādi ir) un no valsts sociālās apdrošināšanas budžeta piešķirtās pensijas vai no valsts un pašvaldību budžeta saņemtos pabalstus.

Saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 21. panta otro daļu nesaņemtie ienākumi aprēķināmi cietušajai personai, kura ceļu satiksmes negadījuma brīdī uzskatāma par darba ņēmēju vai cietušajai personai, kura ceļu satiksmes negadījuma brīdī uzskatāma par pašnodarbināto personu.

Saskaņā ar lietā esošo informāciju un apdrošinātājam iesniegtiem dokumentiem nav datu, ka prasītāja ceļu satiksmes negadījuma brīdī būtu uzskatāma par darba ņēmēju vai arī par pašnodarbināto personu. Līdz ar ko apdrošināšanas atlīdzība prasītājas zaudējumu atlīdzināšanai par darbspēju zaudējumu nevar tikt aprēķināta un izmaksāta, jo nav nosakāma summa, kuru prasītāja zaudēja, ciešot ceļu satiksmes negadījumā.

[2.3.2] Prasītāja grib dzīvot privātmājā, uzskatot, ka apdrošinātājam ir jāatlīdzina šīs mājas vērtība, kaut arī līdz šim dzīvoja divistabu dzīvoklī, kā tas ir norādīts prasības pieteikumā.

Saistībā ar ceļu satiksmes negadījumu nav konstatējami prasītājas zaudējumi saistībā ar viņai piederošo nekustamo īpašumu. Tikai cietušā mantiski novērtējams zudums ir uzskatāms par zaudējumu. Savukārt mantiska stāvokļa uzlabošana, salīdzinot ar to, kas ir pastāvējis pirms ceļu satiksmes negadījuma, nevar tikt uzskatīta par zaudējumiem Civillikuma 1770. panta izpratnē.

Lietā nav nekāda apstiprinājuma par to, ka prasītājas dzīvoklis šobrīd nav viņai atbilstošs tieši saistībā ar negadījumā gūtajām traumām. Prasītāja vispār nav veikusi darbības, lai pārdotu viņai šobrīd piederošo dzīvokli, kas viņasprāt viņai nav atbilstošs, un iegādātos jaunu, vairāk atbilstošu dzīvokli. Lietā nav arī nekādu pierādījumu mājvietu vērtību starpībai, kas varētu veidoties šādu darījumu rezultātā. Turklāt Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likums neparedz veikt apdrošināšanas atlīdzības izmaksu cietušā mantiska stāvokļa uzlabošanai saistībā ar mājokļa maiņu (Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma III nodaļa).

[2.3.3] Prasītāja uzskata, ka viņai nodarīts daudz lielāks morālais kaitējums, nekā citām līdzvērtīgi ceļu satiksmes negadījumos cietušām personām. Morālais kaitējums neatkarīgi no ceļu satiksmes negadījumam piemērojamām tiesībām ir nosakāms saskaņā ar tās valsts tiesībām, kur cietušais dzīvo. Kā izriet no prasības pieteikuma, prasītājas dzīves vieta ir Latvijā.

Apdrošinātājs uz noslēgtā apdrošināšanas līguma pamata atlīdzina cietušajai trešajai personai Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 19. panta otrās daļas pirmajā un otrajā punktā minētos ceļu satiksmes negadījumā nodarītos nemateriālos zaudējumus (morālo kaitējumu), kas saistīti ar sāpēm un garīgām ciešanām sakarā ar cietušās personas fizisku traumu, sakropļojumu, invaliditāti. Saskaņā ar minētā panta trešo daļu apdrošināšanas atlīdzības apmēru un aprēķināšanas kārtību par personai nodarītajiem materiālajiem un nemateriālajiem zaudējumiem nosaka Ministru kabinets.

2014. gada 17. jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr. 340 "Noteikumi par apdrošināšanas atlīdzības apmēru un aprēķināšanas kārtību par personai nodarītajiem nemateriālajiem zaudējumiem" pieņemti, lai apdrošinātājs, saņemot cietušo prasības apdrošināšanas atlīdzības izmaksai līdzīgās situācijās, pastāvot līdzīgiem miesas bojājumiem un invaliditātei, varētu noteikt tiem atbilstošo kompensāciju nemateriālo zaudējumu (morālā kaitējuma) atlīdzināšanai.

Atbildētāja ir atlīdzinājusi prasītājai nemateriālos zaudējumus (morālo kaitējumu) par sāpēm un garīgajām ciešanām minētā ceļu satiksmes negadījuma dēļ kopsummā 19,228 *euro* apmērā, ņemot vērā apdrošināšanas atlīdzības palielinošos faktorus saistībā ar prasītājas situāciju – traumām un invaliditāti. Atbildētāja uzskata, ka šī izmaksātā summa sedz prasītājai nodarīto morālo kaitējumu, īpaši ņemot vērā, ka citas personas par tādām pašām traumām un invaliditāti ir saņēmušas līdzvērtīgas summas. Prasības pieteikumā nav norādes uz to, kāpēc prasītājai, salīdzinot ar citām personām, kuras atrodas līdzvērtīgā situācijā, nodarīts lielāks morālais kaitējums.

[3] Prasītājas pārstāvis tiesas sēdē prasību uzturēja un lūdza to apmierināt pilnībā, paskaidrojot, ka starp pusēm nav strīda par avārijas faktu un to, ka atbildētāja ir atbildīgais apdrošinātājs, kā arī prasītāja neapstrīd, ka atbildētāja ir veikusi apdrošināšanas atlīdzības izmaksu atbilstoši Latvijas Republikas tiesību aktos noteiktajam aprēķinam.

[3.1] Prasītāja apstrīd atbildētājas veiktā aprēķina pamatotību, jo uzskata, ka lietā piemērojami un apdrošināšanas atlīdzības apmēra aprēķini ir veicami atbilstoši Vācijas normatīvajiem aktiem.

1971. gada 4. maija Hāgas Konvencija, uz kuru prasības pieteikumā atsaucās prasītāja, nevar tikt izmantota konkrētā strīda izšķiršanā, jo Vācija šo konvenciju nav ratificējusi. Tomēr, vadoties arī no citiem konkrētajā jomā, kas skar ceļu satiksmes negadījumā cietušās personas kompensācijas prasību pret apdrošinātāju, esošajiem pārnacionālajiem tiesību aktiem, ir skaidri secināms, ka strīda izšķiršanā ir piemērojami Vācijas normatīvie akti.

Ir piemērojama Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 864/2007 Par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II), kuras 4. panta pirmā daļa paredz piemērot tās valsts tiesību aktus, kurā radies kaitējums. Arī minētās regulas preambulā uzsvērts saistības ar valsti, kur radies tiešais kaitējums, būtiskums (16., 17. punkts). Kaitējuma rašanās vieta ir tā vieta, kur persona cieta ceļu satiksmes negadījumā (kaitējumu radījušais notikums, kura rezultātā rodas atbildība par neatļautu darbību), nevis tā vieta, kur persona ir deklarējusi savu dzīvesvietu vai pastāvīgi uzturas, kā uzskata atbildētāja.

[3.2] Konkrētajā gadījumā, kad noticis ceļu satiksmes negadījums, jāņem vērā arī 2009. gada 16. septembra Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2009/103/EK par civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu un kontroli saistībā ar pienākumu apdrošināt šādu atbildību. Direktīva noteic, ka katra dalībvalsts veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka apdrošināšanas līgums attiecas arī uz jebkuriem zaudējumiem vai miesas bojājumiem, kas izraisīti citu dalībvalstu teritorijā, saskaņā ar šo valstu tiesību aktiem. Apdrošināšanai jābūt obligātai vismaz attiecībā uz šādām summām: ja nodarīti miesas bojājumi - minimālā apdrošināšanas seguma summa 1 000 000 *euro* katram cietušajam vai 5 000 000 *euro* par prasījumu neatkarīgi no cietušo skaita (9. panta 1. punkta "a" apakšpunts).

[3.3] Arī Latvijas normatīvo aktu normas tieši noteic pienākumu piemērot neatļautās darbības izdarīšanas vietas likumus. Minētais

izriet no Civillikuma 20. panta, kas noteic, ka saistība, kas nepamatojas uz līgumu, apspriežama satura un seku ziņā pēc tās vietas likuma, kur radies tas pamats, no kura izriet saistība. Saistība, kas izriet no neatļautas darbības, apspriežama pēc tās vietas likuma kur neatļautā darbība izdarīta.

[3.4] Prasītāja lietā ir iesniegusi pierādījumus, kas apliecina, ka pirms ceļu satiksmes negadījuma prasītāja ilgstoši dzīvoja un strādāja citās valstīs (Nīderlande, Vācija, Anglija) un Latvija nav uzskatāma par prasītājas pastāvīgo mītnesvietu. Nav piemērojams regulas Roma II 4. panta 2. punktā noteiktais, ja gan personai, ko uzskata par atbildīgu, gan personai, kam nodarīts kaitējums, laikā, kad kaitējums radies, pastāvīgā mītnesvieta ir vienā un tajā pašā valstī, piemēro minētās valsts tiesību aktus.

[3.5] Prasītāja ceļu satiksmes negadījumā guva smagus miesas bojājumus un pēc gūtajām traumām ilgstoši ārstējās stacionārā Vācijā. Pateicoties Vācijas ārstu profesionālajai rīcībai prasītāja pēc gūtajām traumām izdzīvoja, taču ārstēšana būs nepieciešama visa mūža garumā. Ceļu satiksmes negadījums prasītājai ir radījis ne tikai fiziskas sāpes, bet arī morālas ciešanas, kā arī finansiālus zaudējumus.

Atbildētāja atteica prasītājai atlīdzināt zaudējumus, kas saistīti ar darbspēju zaudējumu, lai gan šādu zaudējumu atlīdzināšanas pienākums izriet no Vācijas normatīvajiem aktiem, kas norādīti prasības pieteikumā.

Prasītājai tika atteikts atlīdzināt zaudējumus, kas saistīti ar mājokļa maiņu, lai gan Vācijas normatīvie akti paredz šādu zaudējumu atlīdzināšanu, kā tas norādīts prasības pieteikumā. Prasītājas lūgums par mājokļa maiņu ir tiešā veidā saistīts ar traumām, kas gūtas ceļu satiksmes negadījumā. Prasītājas pašreizējā dzīvesvieta ir dzīvoklis daudzdzīvokļu mājas 5. stāvā. Taču prasītājai veselības stāvokļa dēļ fiziski ir apgrūtināta nokļūšana uz/no dzīvokļa, jo pēc ceļu satiksmes negadījuma prasītājai tika veikta vienas plaušas amputācija, kā arī viņai ir bronhiālā astma. Arī dzīvoklī esošais mitrais gaiss un pelējums uz griestiem prasītājai neļauj ilgstoši uzturēties dzīvesvietā. Minēto apstiprina fakts, ka pēc ceļu satiksmes negadījuma prasītāja vairākkārt ilgstoši ārstējās Tuberkulozes un plaušu slimību centrā, kur atrodas arī šobrīd. Prasītājai regulāri tiek veiktas operācijas plaušu dobuma iekaisuma ārstēšanai un apstākļi dzīvesvietā viņas veselības stāvokli tikai pasliktina. Kopš 2020. gada 17. janvāra prasītājai ir mainīta arī invaliditātes grupa no otrās uz pirmo, kas norāda uz veselības stāvokļa pasliktināšanos.

Gūtās traumas prasītājas dzīvē radīja lielus pārdzīvojumus gan viņai pašai, gan viņas tuviniekiem. Prasītājas psiholoģisko stāvokli negatīvi ietekmē ieilgusī krīze, ko nosaka smagas fiziskās veselības problēmas un ciešanas. Prasītāja ģimenē bija vienīgā pelnītāja, kura viena audzināja trīs bērnus. Veselības stāvokļa dēļ prasītāja nespēs atgriezties darbā un nodrošināt sev un saviem bērniem iztikas līdzekļus. Nespēja parūpēties par ģimenes materiālo labklājību prasītājai rada vēl lielākus psiholoģiskus pārdzīvojumus. Atbildētāja veica apdrošināšanas atlīdzības par morālo kaitējumu aprēķinu un izmaksu, bet aprēķins nav atbilstošs normatīvo aktu prasībām, jo atlīdzības apmērs ir aprēķināms atbilstoši Vācijas normatīvajiem aktiem un tiesu praksei.

[3.6] Prasītājas pārstāvis lūdza piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai apdrošināšanas atlīdzību par materiālajiem zaudējumiem, kas saistīti ar darbspēju zaudējumu, par periodu no 2018. gada janvāra līdz 2019. gada oktobrim 22 896,62 *euro*, par nemateriālajiem zaudējumiem 478 872 *euro*, noteikt atbildētājai pienākumu atlīdzināt prasītājai zaudējumus, kas saistīti ar mājokļa maiņu to faktiskajā apmērā, un piedzīt visus tiesāšanās izdevumus.

[4] Atbildētājas pārstāve tiesas sēdē prasību neatzina un lūdza to noraidīt, paskaidrojot, ka lietā nav strīda par lietas faktiskajiem apstākļiem, ka Vācijā noticis ceļu satiksmes negadījums, tā izraisītājs ir /pers. B/, kura civiltiesiskā atbildība bija apdrošināta pie atbildētājas. Negadījumā cieta prasītāja, kura bija negadījuma izraisītāja vadītā transportlīdzekļa pasažiere. Apdrošinātājs noslēdzis civiltiesisku apdrošināšanas līgumu, uz kura pamata atbildētājai ir saistības izmaksāt atlīdzību cietušajai pusei.

[4.1] Nav apstrīdams, ka ceļu satiksmes negadījuma vainīgās personas noskaidrošanai un atbildības par to noteikšanai piemērojamas Vācijas tiesības, taču tās nav piemērojamas attiecībā uz zaudējumiem, jo tās ir netiešās sekas, kas iestājās Latvijā, tāpēc piemērojamas Latvijas tiesības. Prasītāja dzīvoja Latvijā, tikai pārtraukumos brauca uz ārzemēm strādāt, ciešāka saikne viņai ir ar Latviju, jo te ir viņas ģimene, un pēc negadījuma viņa dzīvo Latvijā. Apdrošināšanas līgums ir noslēgts saskaņā ar Latvijas likumiem un saskaņā ar Latvijas likumiem tiek izmaksāta apdrošināšanas atlīdzība. Tas ir normāli, ka persona, kas guvusi miesas bojājumus, atgriežas savā mītnes zemē un tur kārto zaudējumu atlīdzības jautājumus. Prasītājai nodarītā kaitējuma sekas ir nosakāmas atbilstoši prasītājas dzīvesvietai, kas pēc negadījuma ir Latvija.

Zaudējumu kompensēšanai ir jānotiek saskaņā ar Latvijas tiesībām, jo tas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 864/2007 Par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II) 4. panta. Negadījumu izraisījušais transportlīdzeklis reģistrēts Latvijā, apdrošinātājs reģistrēts un apdrošināšanas līgums noslēgts Latvijā, cietušās personas piederības valsts ir Latvija, arī lietā iesniegtos darba līgumos norādīts, ka prasītāja dzīvo Latvijā, negadījuma brīdī, darba līgumam beidzoties, prasītāja atgriezās Latvijā, un šobrīd viņa dzīvo Latvijā. Viss saistīts ar Latviju, līdz ar to zaudējumu apmērs nosakāms saskaņā ar Latvijas likumiem.

[4.2] Atbildētāja ir izmaksājusi prasītājai morālā kaitējuma atlīdzību atbilstoši Latvijas normatīvajiem aktiem pilnā apmērā, prasītājai ir izmaksāti 21 128 *euro*. Morālais kaitējums jāvērtē atbilstoši apmēriem citās līdzīgās lietās, tas nosakāms vienveidīgi visiem cietušajiem ar līdzīgiem miesas bojājumiem, ko nosaka 2014. gada 11. jūlija Ministru kabineta noteikumi Nr. 340 "Noteikumi par apdrošināšanas atlīdzības apmēru un aprēķināšanas kārtību par personai nodarītajiem nemateriālajiem zaudējumiem".

Mums ir persona, prasītāja, kas dzīvo Latvijā, ārstējas Latvijā, kurai tiek kompensēti visi ārstēšanās, rehabilitācijas izdevumi, kurai ir kompensēts pēc būtības viss ar slimības, invaliditātes pabalstu, attiecīgi arī negūtais ienākums, bērniem ir kompensēts morālais kaitējums, par to, ka māte ir kļuvusi par invalīdi. Ja invaliditāte tiks noteikta bez pārbaudes termiņa uz mūžu, vēl piemaksa tiks veikta. Morālais kaitējums pēc būtības jau ir kompensēts un tiks kompensēts, ja papildus būs kādi apstākļi, ka vēl jāpiemaksā pie šīs summas. Pagaidām šādu apstākļu nav. Kāpēc prasībā tik liels apmērs pienākas, nav saprotams. Nav neviena tiesību norma, uz kuru atsaucas prasītāja, kur būtu noteikts, ka tik liels morālā kaitējuma apmērs jāmaksā.

Prasītājas pārstāvis uzskata, ka ir jāpiemēro direktīvas. Tieši pretēji, direktīvas normas nekādā ziņā nevar tikt piemērotas strīdā starp privātpersonām. Par to jau sen skaidro ES tiesa. Ir jānošķir regulas, kas ir piemērojamas tieši un ir direktīvas, kas ir piemērojamas tikai atsevišķos gadījumos, kad privātpersona savu pretenziju virza pret valsti, kas nepareizi interpretē šo direktīvu, bet nekādā ziņā direktīvas normas nav piemērojamas strīdā starp privātpersonām.

[4.3] Prasītājas pieteiktais prasījums par jauna mājokļa apmaksu ir nekorekts, arī Vācijā šāds prasījums nevarētu būt apmierināts. Nav saprotami šo zaudējumu aprēķini, šajā daļā prasība pamatota ar morālām tiesībām, bet ne medicīnisko nepieciešamību, mājokļa pielāgošanas izdevumu kompensēšanai arī nepieciešami ārstniecības personu atzinumi. Nav saprotams, kāpēc prasītāja vēlas iegādāties būtiski vērtīgāku mājokli, kāpēc nevar iegādāties esošajam līdzvērtīgu mājokli.

[4.4] Kompensāciju sakarā ar darbspēju zaudēšanu rēķina, kad ir darba tiesiskās attiecības. Prasītājai negadījuma brīdī darba

tiesiskās attiecības bija pārtrauktas. Viņa devās uz Latviju pēc darba līguma izbeigšanas un neplānoja kādu laiku strādāt, šajā jomā viņas situācijā nekas nemainījās. Viņa nestrādāja un netaisījās strādāt, tāpēc par laiku no negadījuma brīža līdz invaliditātes pensijas saņemšanai prasītājai nav pamata saņemt kompensāciju kā nesaņemtos ienākumus sakarā ar darbspēju zudumu. Šajā laikā viņa, iespējams, saņēma slimības pabalstu, jo Eiropas savienībā, ja persona tiek nodarbināta vairāk kā divus gadus, tā tiek sociāli apdrošināta. Par to var pārliecināties VSAA mājas lapā, kur norādītas divas regulas, kas darbojas šajā jomā. Prasītāja sociāli apdrošināta Nīderlandē saistībā ar nodarbinātību tajā un saņem sociālās apdrošināšanas pabalstu atbilstoši tiesiskajam regulējumam, kas ietverts Eiropas Parlamenta un Padomes regulā (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) Par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu.

Vajadzēja būt tā, ka prasītājai, ja viņa bija sociāli apdrošināta Nīderlandē, par ko ir iesniegti dokumenti, viņai uzreiz pēc ceļu satiksmes negadījuma bija jāsaņem slimības pabalsts, kurš noteikts ne mazākā apmērā kā invaliditātes pabalsts, un tad no 2019. gada decembra viņa kļuva par invaliditātes pabalsta saņēmēju. Slimības pabalsts prasītājai pienākas, ar to tiek segts zaudētais ienākums pēc ceļu satiksmes negadījuma.

[4.5] Prasības celšanai atbildētāja neredz pamatu, jo apdrošinātājs nekad nebija atteicies izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību šajā lietā un turpinās to maksāt atbilstoši piemērojamām tiesībām, atbilstoši zaudējuma apmēram. Pat ja ir strīds par piemērojamām tiesībām, zaudējuma apmērs ir noteikts pareizi.

Motīvu daļa

[5] Pārbaudot un novērtējot lietā iesniegtos rakstveida pierādījumus, uzklausot pušu pārstāvjus, tiesa atzīst, ka prasība ir noraidāma.

[5.1] Prasītāja cēla prasību pret atbildētāju, lūdzot piedzīt apdrošināšanas atlīdzību par nodarīto mantisko un nemantisko kaitējumu saskaņā ar Vācijas tiesību aktiem, pamatojoties uz 1971. gada 4. maija Hāgas Konvenciju par ceļu satiksmes negadījumiem piemērojamo likumu.

[5.1.1] Novērtējot prasības pieteikumā izklāstītos apstākļus un pārbaudot lietā esošus pierādījumus, tiesa uzskata, ka konkrētajā gadījumā nav piemērojama 1971. gada 4. maija Hāgas Konvencija par ceļu satiksmes negadījumiem piemērojamo likumu.

[5.1.2] Lietā konstatēts un netiek apstrīdēts, ka 2017. gada 12. decembrī, braucot no Nīderlandes uz Latviju pa šoseju, kas atrodas Vācijā, Schwielowsee A 10, Potsdam-Mittelmark, /pers. A/ cieta ceļu satiksmes negadījumā, kuru izraisīja /pers. B/, vadot transportlīdzekli VW CRAFTER, reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/. Ceļu satiksmes negadījumā Latvijā reģistrētais transportlīdzeklis VW CRAFTER, reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, ietriecās Polijā reģistrētajā transportlīdzeklī Iveco Magirus, reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/.

/pers. A/, esot pasažiere /pers. B/ vadītajā transportlīdzeklī, minētajā ceļu satiksmes negadījumā guva smagus miesas bojājumus, kas bīstami dzīvībai.

Ceļu satiksmes negadījumu izraisījušā transportlīdzekļa VW CRAFTER, reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, vadītāja civiltiesiskā atbildība negadījuma brīdī bija apdrošināta apdrošināšanas sabiedrībā "Baltikums" (polise Nr. SSRD436773). AAS "BTA Baltic Insurance Company" ir pārņēmusi AAS "Baltikums" saistības, līdz ar to ir atbildīga par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu par nodarīto mantisko un nemantisko kaitējumu.

Atbildētāja AAS "BTA Baltic Insurance Company" izmaksāja prasītājai /pers. A/ apdrošināšanas atlīdzību par ceļu satiksmes negadījumā Vācijā 2017. gada 12. decembrī gūto mantisko un nemantisko kaitējumu atbilstoši Latvijas tiesību aktiem, ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 864/2007 Par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II) 4. pantu.

[5.1.3] Prasītāja uzskata, ka apdrošināšanas atlīdzības izmaksai nepieciešams piemērot Vācijas normatīvos aktus, jo ceļu satiksmes negadījums ir noticis Vācijā un 1971. gada 4. maija Hāgas Konvencijas par ceļu satiksmes negadījumiem piemērojamo likumu 3. pants paredz, ka ārpuslīgumiska rakstura civiltiesiskai atbildībai, kas iestājas ceļu satiksmes negadījuma rezultātā, lai kādā procesuālā kārtā tā arī tiek realizēta, piemērojamie likumi ir tās valsts iekšējie likumi, kurā satiksmes negadījums noticis.

Tiesa nepiekrīt šādam prasītājas viedoklim, jo saskaņā ar minētās Hāgas konvencijas 18. panta ceturto daļu konvencija ir spēkā vienīgi attiecībās starp valsti, kas pievienojusies konvencijai, un tām dalībvalstīm, kas paziņojušas, ka pievienošanos pieņem. Minētais īpaši uzsvērts Ārlietu ministrijas paziņojumā par konvencijas spēkā stāšanos (skat. https://likumi.lv/ta/id/10183-par-konvencijas-speka-stasanos).

Pārbaudot Vācijas pievienošanās konvencijai faktu tīmekļa vietnē HCCH, secināms, ka Vācija nav pievienojusies 1971. gada 4. maija Hāgas Konvencijai par ceļu satiksmes negadījumiem piemērojamo likumu (skat. https://www.hcch.net/en/states/hcch-members/details1/?sid=41). Līdz ar to konkrētā lietā piemērojamā likuma noteikšanai 1971. gada 4. maija Hāgas konvencija nav izmantojama.

[5.2] Tiesa atzīst, ka konkrētajā lietā, nosakot piemērojamo likumu apdrošināšanas atlīdzības izmaksai, ir izmantojama Eiropas Parlamenta un Padomes Regula Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlijs) Par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II).

[5.2.1] Atbildētāja ir norādījusi, ka prasītājas gadījumam ir piemērojami Latvijas normatīvie akti, jo šajā lietā prasību ceļ Latvijas iedzīvotāja pret Latvijā reģistrētu apdrošināšanas sabiedrību par šīs sabiedrības līgumpartnera – personas, kuras atbildību atbildētāja ir apdrošinājusi, kas arī ir Latvijas iedzīvotājs, nodarīto kaitējumu. Apdrošināšanas atlīdzības apmēra noteikšanai ir piemērojams Civillikums, Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likums, 2014. gada 11. jūlija Ministru kabineta noteikumi Nr. 340 "Noteikumi par apdrošināšanas atlīdzības apmēru un aprēķināšanas kārtību par personai nodarītajiem nemateriālajiem zaudējumiem".

Savukārt prasītāja uzskata, ka piemērojamas ir Vācijas tiesības, ņemot vērā, ka kaitējuma nodarīšanas vieta, t.i., ceļu satiksmes negadījums, ar kuru nodarīts kaitējums, ir noticis Vācijā.

[5.2.2] Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlijs) Par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II) 4. pants ietver noteikumus piemērojamo tiesību aktu izvēlē, un tie ir:

1. Ja vien šajā regulā nav paredzēts kas cits, tiesību akti, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām, kuras izriet no neatļautas darbības, ir tās valsts tiesību akti, kurā radies kaitējums, neatkarīgi no tā, kurā valstī iestājies notikums, kas radījis kaitējumu, un neatkarīgi no tā, kurā valstī vai kurās valstīs radušās netiešas minētā notikuma sekas.

2. Tomēr gadījumā, ja gan personai, ko uzskata par atbildīgu, gan personai, kam nodarīts kaitējums, laikā, kad kaitējums radies, pastāvīgā mītnesvieta ir vienā un tajā pašā valstī, piemēro minētās valsts tiesību aktus.

3. Ja visi lietas apstākļi skaidri liecina, ka neatļautā darbība ir acīm redzami ciešāk saistīta ar citu valsti, kas nav 1. vai 2. punktā

norādītā valsts, piemēro attiecīgās valsts tiesību aktus. Acīm redzami ciešāka saikne ar citu valsti jo īpaši varētu būt balstīta uz jau iepriekš pastāvējušām pušu attiecībām, piemēram, uz līgumu, kas ir cieši saistīts ar attiecīgo neatļauto darbību.

Papildus regulas nosacījumu skaidrojums rodams preambulā, kuras 14. apsvērumā norādīts, ka prasība pēc juridiskās noteiktības un nepieciešamība nodrošināt taisnīgumu individuālos gadījumos ir būtiski elementi tieslietu jomā. Šī regula paredz piesaistes faktorus, kas ir visatbilstīgākie šo mērķu sasniegšanai. Tādēļ šajā regulā paredzēts vispārējais noteikums, bet arī īpaši noteikumi un, dažos gadījumos, "izņēmuma klauzula", kas ļauj atkāpties no minētajiem noteikumiem, ja visi lietas apstākļi skaidri liecina, ka neatļautā darbība ir acīm redzami ciešāk saistīta ar kādu citu valsti. Tādējādi šis noteikumu kopums rada elastīgu tiesību normu kolīzijas noteikumu sistēmu. Tāpat tas ļauj tiesai, kurā iesniegta prasība, atbilstīgi izskatīt individuālas lietas.

Savukārt preambulas 18. apsvērumā norādīts, ka šajā regulā vispārējam noteikumam vajadzētu būt "lex loci damni", kas paredzēts 4. panta 1. punktā. Šīs regulas 4. panta 2. punkts būtu jāuzskata par izņēmumu no šā vispārējā principa, radot īpašu saikni, ja pušu pastāvīgā mītnesvieta ir vienā un tajā pašā valstī. Minētā panta 3. punkts būtu jāsaprot kā "izņēmuma noteikums", kas ļauj atkāpties no tā 1. un 2. punkta gadījumā, ja visi lietas apstākļi skaidri liecina, ka neatļautā darbība ir acīm redzami ciešāk saistīta ar citu valsti.

[5.2.3] Tiesa piekrīt prasītājas argumentiem, ka par kaitējuma nodarīšanas vietu ir uzskatāma Vācija, kur prasītāja nokļuva ceļu satiksmes negadījumā un guva smagus miesas bojājumus. Tiesa nepiekrīt atbildētājas viedoklim, ka tās ir tikai ceļu satiksmes negadījuma netiešās sekas, bet faktiskā kaitējuma nodarīšanas vieta ir Latvijā, jo tas neatbilst faktiskajiem apstākļiem.

Ņemot vērā minēto, saskaņā ar regulas vispārējo noteikumu (4. panta 1. punktu) lietā strīda izšķiršanai par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu prasītājai būtu jāpiemēro tās valsts tiesību akti, kurā radies kaitējums, t.i., Vācijas tiesības. Taču regula paredz arī izņēmumus no vispārējās kārtības, tajā skaitā 4. panta 2. punktā, saistot konkrētas valsts tiesību aktu izvēli ar personu pastāvīgajām mītnes vietām.

Atbildētāja ir izmaksājusi apdrošināšanas atlīdzību prasītājai, ņemot vērā regulas 4. panta 2. punktu, piemērojot Latvijas normatīvo regulējumu ceļu satiksmes negadījumā gūtā kaitējuma atlīdzības jomā, nosakot, ka gan kaitējumu nodarījušai personai, gan cietušajai personai laikā, kad kaitējums radies, pastāvīgā mītnesvieta bija vienā un tajā pašā valstī - Latvijā.

Prasītāja šādu atbildētājas pieeju apstrīd un uzskata, ka viņas mītnes vieta nebija Latvijā, jo viņa jau vairākus gadus dzīvoja un strādāja ārzemēs, bet Latvijā ieradās tikai atvaļinājumos.

[5.2.4] Tiesa uzskata, ka strīda pareizai izšķiršanai konkrētajā situācijā ir nepieciešams noskaidrot, kura valsts ir uzskatāma par prasītājas pastāvīgo mītnesvietu 2017. gada 12. decembrī Vācijā notikušā ceļu satiksmes negadījuma, kurā prasītāja guva kaitējumu, laikā.

[5.2.4.1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlijs) Par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II) 23. pants sniedz skaidrojumu tikai par uzņēmējsabiedrību un fizisku personu, kas nodarbojas ar uzņēmējdarbību, pastāvīgas mītnesvietas izpratni.

Uz prasītāju šis skaidrojums nav attiecināms, jo viņa devās uz ārvalsti kā darba ņēmēja. Tiesa uzskata, ka šādā gadījumā pastāvīgās mītnesvietas jēdziena izpratnei ir jāpiemēro Civillikuma norma, kas skaidro dzīves vietas jeb domicila jēdzienu, jo tiesas skatījumā jēdziena "mītnesvieta" saturs ir pielīdzināms jēdziena "dzīves vieta (domicils)" saturam.

Civillikuma 7. pantā noteikts, ka dzīves vieta (domicils) ir tā vieta, kur persona ir labprātīgi apmetusies ar tieši vai klusējot izteiktu nodomu tur pastāvīgi dzīvot vai darboties. Vienai personai var būt arī vairākas dzīves vietas. Pagaidu uzturēšanās nerada dzīves vietas tiesiskās sekas un ir apspriežama ne pēc tās ilguma, bet pēc nodoma.

[5.2.4.2] Lietā ir iesniegti pierādījumi par prasītājas darba vietām un ienākumiem vairāku gadu garumā, kas raksturo kādās valstīs un cik ilgi viņa ir uzturējusies.

2010. gada 26. maija reģistrācijas apliecinājums pierāda, ka prasītāja ieguva uzturēšanās tiesības Dānijā, kur 2011. gada 4. aprīlī un 2012. gada 5. martā tika noslēgti darba līgumi ar termiņu līdz 12 mēnešiem, darba devējs /nosaukums A/, līgumos mītnes valsts norādīta Latvija.

No Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2014. gada 20. februāra lēmuma Nr. 09-7/1342 par VSAA Starptautisko pakalpojumu nodaļas 2014. gada 9. janvāra lēmumu Nr. 14/75845 "Par pārmaksas atgūšanu" izriet, ka prasītāja bija nodarbināta Dānijā laika periodos 01.01.2008.-31.12.2008; 01.05.2010.-30.11.2010; 04.04.2011.-13.11.2011; 05.03.2012.-30.09.2012.

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2020. gada 17. janvāra izziņa apliecina, ka prasītāja no 2014. gada marta nav guvusi ienākumus un veikusi apdrošināšanas iemaksas Latvijā.

2016. gada 20. janvārī prasītāja ir noslēgusi līgumu ar SIA "GP Recruitment" par darbā iekārtošanas pakalpojumu sniegšanu Beļģijā; no darba apraksta izriet, ka prasītājai jāuzsāk darbs 2016. gada februārī uzņēmumā /nosaukums B/.

2016. gada 29. martā prasītāja ir noslēgusi darba līgumu uz noteiktu laiku no 2016. gada 29. marta līdz 2016. gada 29. jūnijam ar /nosaukums A/ Nīderlandē.

2017. gadā ir noslēgts terminēts darba līgums no 2017. gada 13. marta līdz 2017. gada 13. jūnijam ar darba devēju /nosaukums A/.

Darba līgumos prasītāja ir norādījusi savu Latvijas dzīves vietas adresi.

No /nosaukums A/ darba devēja izziņas izriet, ka prasītāja strādāja šajā uzņēmumā no 2016. gada 29. marta līdz 2016. gada 10. decembrim un no 2017. gada 13. marta līdz 2017. gada 10. decembrim. To apstiprina arī bankas konta izdrukas par gūtajiem ienākumiem no šī uzņēmuma.

[5.2.4.3] No iepriekšējā punktā norādītiem pierādījumiem izriet, ka prasītāja septiņu gadu garumā periodiski strādāja ārzemēs, bet pēdējā darba vietā Nīderlandē viņa strādāja uz līguma pamata deviņus mēnešus, savukārt trīs mēnešus pēc līguma termiņa beigām viņa pavadīja Latvijā. Minētais liecina, ka laika ziņā viņa lielāko kalendārā gada daļu pavadīja ārvalstī, taču saskaņā ar Civillikuma 7. panta noteikumiem, nosakot pastāvīgo dzīves vietu, jāvadās nevis pēc ilguma, bet pēc nodoma.

Lai gan prasītāja 2016. un 2017. gadā pavadīja ārpus Latvijas deviņus mēnešus gadā, viņas ģimene pastāvīgi dzīvoja Latvijā, bērnu dzīves vieta visu laiku bija Latvijā. Saskaņā ar tiesai pieejamiem Iedzīvotāju reģistra datiem deklarētā dzīves vieta netika nekad mainīta ne prasītājai, ne bērniem, tā vienmēr ir bijusi Latvijā. Prasītājai ir īpašums (dzīvoklis) Latvijā, kā arī prasītāja, darba līgumam beidzoties, vienmēr atgriezās Latvijā. Lietā nav pierādījumu, ka prasītājai bez darbavietas būtu jebkāda piesaiste Nīderlandei vai citai ārvalstij (pat darba līgumos nav norādīta Nīderlandes dzīves vietas adrese), līdz ar to tiesai nav pamata uzskatīt, ka prasītājai bez Latvijas ir kāda vieta, kur viņa ir labprātīgi apmetusies ar tieši vai klusējot izteiktu nodomu tur pastāvīgi dzīvot vai darboties. Par to netieši liecina arī fakts, ka pēc ceļu satiksmes negadījuma, kurā tika gūtas traumas un nodarīts kaitējums, prasītāja atgriezās un joprojām dzīvo Latvijā.

[5.2.5] Ņemot vērā iepriekšējā punktā norādīto, tiesa nesaskata prasītājas nodomu jebkad mainīt savu pastāvīgo dzīves vietu no Latvijas uz ārvalsti. Lietā nav nekādu norāžu, ka ar ārvalstīm prasītājai bija kāda cita saikne, izņemot darba attiecības. Ņemot vērā tik

būtisku piesaisti Latvijai kā ģimeni, īpašumu un deklarēto dzīves vietu, tiesa atzīst, ka par prasītājas pastāvīgo mītnesvietu ceļu satiksmes negadījuma laikā atzīstama Latvija, līdz ar to nav pamata piemērot Vācijas tiesību aktus.

[5.3] Tiesa uzskata, ka atbildētāja pamatoti ir piemērojusi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlijs) Par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II) 4. panta 2. punktu, nosakot, ka prasītājai izmaksājama apdrošināšanas atlīdzība par 2017. gada 12. decembrī Vācijā, ceļu satiksmes negadījumā gūto kaitējumu atbilstoši Latvijas tiesību aktiem.

Atbildētāja ir norādījusi, ka prasītājai ir izmaksātas visas viņai saskaņā ar Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma un 2014.gada 11.jūlija Ministru kabineta noteikumu Nr. 340 "Noteikumi par apdrošināšanas atlīdzības apmēru un aprēķināšanas kārtību par personai nodarītajiem nemateriālajiem zaudējumiem" nosacījumiem pienākošās apdrošināšanas atlīdzības naudas summas sakarā ar 2017. gada 12. decembrī ceļu satiksmes negadījumā gūto mantisko un nemantisko kaitējuma. Prasītāja šo apgalvojumu nav apstrīdējusi.

[5.4] Šādos apstākļos tiesa atzīst, ka prasītāja ir saņēmusi no atbildētājas viņai pienākošos apdrošināšanas atlīdzību par nodarīto mantisko un nemantisko kaitējumu saskaņā ar Latvijas tiesību aktiem, piemērot Vācijas tiesību aktus apdrošināšanas atlīdzības piedziņai nav pamata, jo prasītājas pastāvīgā mītnesvieta ceļu satiksmes negadījuma laikā bija Latvijā, līdz ar to prasība ir noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 97., 193. pantu tiesa

nosprieda

/pers. A/ prasību pret apdrošināšanas akciju sabiedrību "BTA Baltic Insurance Company" par apdrošināšanas atlīdzības par nodarītā mantiskā un nemantiskā kaitējuma piedziņu noraidīt.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā Latgales apgabaltiesai, apelācijas sūdzību iesniedzot Daugavpils tiesā.

Tiesnese G. Kusiņa